

1919

Prolog

”The Great War, kriget som skulle göra slut på alla krig, en profetia, uttalat av aningslösa politiker och militärer i ett försök, att försvara det meningslösa dödandet vid fronterna. Officiellt kapitulerade de tyska trupperna den 11/11 1918 klockan 11 på förmiddagen. Ett mödosamt fredsarbete sattes igång. Den amerikanske presidenten Woodrow Wilson, företrädare för den s.k. ”mjuka freden”, lade fram ett program i fjorton punkter, som innebar, att Tyskland skulle behandlas välvilligt för att snabbt kunna ”återanpassa” till världssamfundet. En bra tanke, som kunde gjort slut på krigen men det får vi inte veta, ty, när freden skrevs bestämdes det annorledes. Tyskland och deras allierade skulle straffas och därmed basta. Det blev Englands och Frankrikes kvastar, som fick sopa mest. Den ”hårda freden” skulle genomföras. Framtiden fick bli vad den ville!
I Sverige skulle det här året det avgörande steget mot allmän och lika rösträtt tas liksom ett beslut, om en förkortning av arbetsdagen. Det senare ökade fritiden och främjade möjligheterna att spela fotboll.

I Engelholms Tidning den 12 april 1919 kunde man läsa följande:

”Äfven i Engelholm har fotbollsspelarna börjat röra på sig för säsongen och kommer i morgon, att på Nya Torg kl. 2 e.m. spela en träningsmatch mellan 1:a lagets löparkedja samt reservlagets försvar, 2:a lagets uppsättning – 1:a lagets försvar samt reservlagets löparkedja”. Den spelartrupp, som ÄIF ställer på benen 1919, betraktas av journalisten, som det starkaste någonsin. Spelare, som av olika anledningar varit borta hela eller delar av 1918 är nu tillbaka, som t.ex. försvarsjätten Torsten Davidsson, anfallarna Åberg, Kristiansson samt Winstedt, som inte verkar ha spelat i ÄIF sedan 1916. Skribenten namnger två ”förmågor”, som helt nya, nämligen N. Brattström och J. Ekelin. Nu stämmer inte detta. Ekelin spelade våren 1918 i ÄIF: a-lag men då under tilltalsnamnet Brynolf. Förklaringen är enkel. Hans fullständiga namn var Joel Brynolf Ekelin.

En kännbar spelarförlust gör emellertid ÄIF inför säsongen. Det är den utmärkte ”helbacken” Johannes Kollberg, som uppmärksammats av HIF och värvas dit. Ersättaren, Esbjörnsson, hämtas från Höja IF. Truppen inför året kommer således, att ha följande utseende från mål till vänsterytter: Hjalmar Wikström, T. Davidsson, Esbjörnsson, Plato, Hansson, Wahlöf, Åberg, Ekelin, Kristiansson, Brattström och Winstedt. Wikström, som målvakt, torde ha varit en engångsföreteelse, eftersom det troligen handlar, om den gamle backkämpen, som dessutom nu torde vara en aning ålderstigen.

Veckan efter möter ÄIF IFK Kristianstad på bortaplan. Laget är samma som ovan, med den förändringen att målvakten nu heter Bror Johansson.

Reservlaget spelar samma dag mot Höja IF. Laget, som skall spela ser ut enligt följande:

N. Mattiasson, Sven Lindkvist, H. Wikström, Friberg, A. Nilsson, K. Berg, Ernst Bergdahl, A. Bengtsson, Sture Lindkvist, Nils Nordlund samt Gunnar Ellerstrand.

Det rådde således ingen brist på spelare i Ängelholms bästa fotbollsklubb.

Matchen mot Kristianstadskamraterna slutar 2-2, efter samma siffror i halvtid. I Engelholms Tidning kan man läsa, att ÄIF borde vunnit matchen, ”om ej halfbackskedjan varit så under isen”, Kristianstadslaget beskrivs, som ”käckt och trefligt”.

Den 3 maj gästas Nya Torg av Hallands bästa lag, IFK Halmstad. ÄIF ställer upp med samma lag, som tidigare, bortsett från Plato och Esbjörnsson. De ersätts av Arvid Nilsson och E. Johansson. Esbjörnsson väljer i denna helg i stället, att representera sin moderklubb Höja IF i deras match mot Klippans BK. I den matchen spelar också ”Massa” Alfredsson. Höja lyckas spela 3-3 mot Klippan och det sista målet gör ”Massa” men han får i övrigt inget beröm.

En rekordstor publik, drygt 500 personer, har i det vackra vädret intagit sina positioner, när domare Otto Eriksson blåser till spel. Halmstadslaget är, enligt journalisten klädda i ”röda, trefliga kostymer”. Halmstad vinner lotten och väljer, att spela neråt. Ja så står det i referatet och de minnesgoda kommer säkert ihåg från tidigare beskrivningar, att ”banan” på Nya Torg var allt annat än plan. ÄIF vinner med 2-1. Inga imponerande segersiffror men ÄIF:arna får idel lovord för sina insatser. Speciellt anfallsspelet rosas. Så här skriver Engelholms Tidningens utsände:

”Den som har sinne för spelets vackra poänger måste onekligen tjasas af den lediga elegans hvarmed, i synnerhet Ekelin och Kristiansson kombinera sina anfall.” Gästerna tar oförtjänt ledningen. ÄIF:s kvitteringsmål beskrivs på detta sätt:

”Ekelin får bollen på mitten af planen och dribblar öfverlägset genom hela kamraternas försvar och avslutar det hela med ett vackert 20-metersskott, som målvakten förgäfvades kastar sig efter.” Ekelin gör även segermålet. Till bäste man på plan utses, av den euforiske skribenten, Torsten Davidsson men som de populäraste för deras ”glänsande samspel”, utan tvekan ÄIF:s forwards Ekelin och Kristiansson.

Sist i reportaget, en känga åt stadens myndigheter, som ”ej likt andra städer ordnar en bättre idrottsplats”. Nya Torg, som idrottsarena, var verkligen en skamfläck för Ängelholm och det skulle dröja innan det blev bättre. Glädjande nog får ÄIF allt flera inbjudningar från andra klubbar, vilket betyder att de inte bara är hänvisade till den ”mediokra banan” på Nya Torg. Den 24 maj åker ÄIF över sundet för match mot Hellerup, som enligt Engelholms Tidning rankas, som den danska landsortens bästa lag. ÄIF gavs inga större chanser att vinna men ”med större nederlag än 3-4 mål bör EIF inte komma hem med.” ÄIF ställer upp med ordinarie lag, som ledare medföljer, hr Otto Eriksson. Framgångarna fortsätter och ÄIF vinner överraskande med 3-2. Ekelin gör segermålet efter ett spektakulärt sologenombrott.

Två veckor senare infaller pingsten och ÄIF spelar match både på pingstdagen och annandagen. Den första matchen spelas mot Laholms IF och lär, enligt förhandsreportaget, inte välla ÄIF några problem. I den andra spelar man mot Klippan, om det av grosshandlare Bondesson uppsatta vandringspriset. Här tror Journalisten, att det blir svårt. ”Två matcher å efter hvarandra följande dagar, borde nedsätta spelstyrkan hos Engelholmslaget samt dess utsikter att eröfra priset, helst som Klippan lär hafva ett särdeles spelkraftigt lag till nämnda match.” Bror Johansson står åter i målburen. Johannes Kollberg är tillfälligt tillbaka. Han spelade ju annars i HIF, där han debuterade den 1/9 1918 mot IFK Norrköping. En 17 år ung ”Massa” Alfredsson spelar nu också i ÄIF. I en intervju efter sin aktiva karriär har ”Massa” berättat, att han vid den här tiden även representerade BK Sparta, Klippan och någon gång Höja. Man kan undra, om han gjorde något annat än, att spela fotboll.

Eftersom det skall spelas två matcher så tas det ut två reserver, S.Lindqvist och W. Björkman. Mot Laholm vinner ÄIF, som väntat enkelt med 6-2. Så här skrev Engelholms Tidning, om matchen:

”Om denna täfling är egentligen ej mycket att säga, spelet blef aldrig af någon högre klass och det hela gick i slöhetens tecken.” Då var matchen mot Klippan av helt annan kaliber. Lagen tävlade om ett ståtligt vandringspris uppsatt ”af herrar Bondesson och Hönig”. ÄIF var ute efter revansch efter förra årets nederlag. Till domare hade man lyckats engagera ”HIF:s storback Otto Olsson”. Matchen blev intensiv och referatet framgår det, ”att bägge lagen ämnade spänna sina krafter till det yttersta för att hembära segern”. ÄIF vinner med 2-0. Målen görs av Winstedt och Ekelin, ett i vardera halvlekarna. I andra pressade Klippan intensivt men Bror Johansson i målet presterade, enligt journalisten, ”ett glänsande arbete”. Efter matchen, ”öfverlämnades det vackra priset omedelbart till Ängelholmarnas kapten”. Strax efter midsommar kommer HIF:s juniorlag till Nya Torg för match mot den ”lilla, energiska”, föreningen BK Sparta. Klubben bildades 1918 av bland annat bröderna

Alfredsson, storebror "Massa" och lillebror Gunnar. HIF vinner med 7-5 men "Stormassa" imponerar på HIF:s ledare.

ÄIF deltar 1919 i den prestigefyllda tävlingen om bankdirektör Svenssons vandringspris. Turneringen omfattade hela Skåne och hade mycket hög status på sin tid. En träningsmatch mot BK Sparta ingår i ÄIF:s förberedelser inför tävlingsmatchen mot Höganäs BK. Pengar var ständigt ett bekymmer, speciellt när lagen skulle spela på bortaplan. Förhandsreferatet avslutas sålunda:

"Kollekt kommer, att upptagas till förmån för EIF:s Höganäsresa och uppmanas allmänheten ihågkomma densamma." Liknande uppmaningar har jag funnit många gånger, inför bortamatcher, vid den här tiden.

Laget är förändrat på två punkter. Brattström och Kollberg spelar inte, Stenberg är åter med i laget och en ny spelare August Bengtsson uppträder nu för första gången i ÄIF: a-lag.

Stenberg får lysande kritik och utnämns till "Engelholms bäste bollbehandlare". Han gör dessutom två mål. De andra gör Åberg samt debutanten Bengtsson. Drabbningen slutar 4-4 och omspel är att vänta. ÄIF var nu det klart bästa laget i "stan". En match mellan BK Sparta och ÄIF:s reservlag i juli 1919 bekräftar med all tydlighet detta. ÄIF vinner med 6-1 efter "öfverlägsset spel". Björkman, Lindkvist, Nordlund samt debuterande Sandelin får högsta betyg. Höja det tredje laget i "stan" har under det här året fått storstryk av BK Sparta vid flera tillfällen men även förlorat mot ÄIF B så rangordningen mellan klubbarna torde ha varit odiskutabel.

Den klart lysande stjärnan och tillika notoriska målgöraren Brynolf Ekelin försvinner hösten 1919 från Ängelholms fotbollsarena för att inte återkomma på flera år. Han skulle nu istället bli en firad stjärna i Östergötland. Hans fotbollsbanan kommer jag, att följa i ett alldeles eget avsnitt. Brynolf hade, då liksom nu, namnsdag den 16 augusti. Brynolf betyder "mörk kämpe", vilket utseendemässigt, när man tittar på foton från de här åren, stämde väl överens med Brynolf Ekelins uppenbarelse.

Nu för tiden, i augusti månad, bjuds bygdens folk varje år på en sprakande ljusfest. Vad, de flesta, nog inte vet är denna fest inte är unik för vår tid. I Engelholms Tidning kunde man den 12 september 1919 läsa en helsidesannons med rubriken: "Årets största evenemang".

Det handlade om den stora, "höst-, skörde- & illuminationsfesten" den 13 och 14 september. Platsen för festen var, som så många gånger förr, "Thorslund och det natursköna och pittoreska Tullakrok". Innehållsmässigt var det ungefär, som midsommarfesten året innan men ett nytt spektakulärt inslag beskrivs på följande sätt:

"3.30 e.m. kretsar öfver festplatsen ett aeroplan hvarifrån nedfalla kuvert hvars innehåll tillfaller den lycklige upphittaren". Innehållet var en resa Ängelholm-Köpenhamn tur och retur. Ett väldigt värdefullt pris, vid den här tiden, skulle jag tro.

Samma helg möter ÄIF åter Hellerup IF, från Köpenhamn. Matchen betraktas, som säsongens största evenemang.

"Det danska laget är såväl, hvad spelstyrka beträffar, som i tekniskt hänseende, det mest framstående lag, som gästade Ängelholm och publiken kommer imorgon, att få en inblick i danskarnas kultiverade kortpassningsspel, hvilket utmärker Hellerupslaget." Journalisten påpekar också, att två Hellerupsspelare representerat Köpenhamn vid en match mot Halland. ÄIF vinner nu liksom vid vårens match. Denna gång blir slutresultatet 2-1.

På kvällen firar lagen, tillsammans i vad, som i Ängelholms Tidning beskrivs, som "ett animerat samkväm".

Den 21 september kommer HIF:s juniorlag tillbaka Nya Torg. Nu kommer helsingborgarna med sitt andra lag och matchen blir betydligt jämnare än sommarens möte. HIF vinner med knappa 2-1. Spartas lag var, som följer;

"Bergström, A. Alfredsson, Lindkvist, Sandberg, Tengblad, Borglin, Sköld, G. Alfredsson, IHL, Svensson och Tengvall.

I samma helg vinner ÄIF mot IS Göta, Helsingborg. Ängelholmarna startar bäst och ”voro i tekniskt hänseende överlägsna men oaktagat det ledde gästerna vid halftid med 2-0.”

ÄIF dominerar även halvlek nummer två och gör helt rättvist tre mål under denna.

Målskyttarna var, Winstedt, 2 mål samt Åberg 1. Hansson, Winstedt, Kristiansson samt Kollberg, tydligen åter i ÄIF, får bäst betyg.

I en målrik tillställning, den 6 oktober, spelar ÄIF 4-4 mot IFK Halmstad i den andra matchen mot detta lag under året.

Säsongens sista match utkämpas mot Halmstads BK. Trots flera reserver lyckas ÄIF vinna mot detta, ett av Hallands bästa lag. Ersättarna hade man hämtat ifrån BK Sparta och de skötte sig med den äran. ÄIF segermål gjordes av Åberg strax före full tid.

Säsongen 1919 är slut för ÄIF:s del. Den enda match man kan läsa om, lite senare i november, är finalen i Svenska mästerskapet mellan GAIS och Djurgården och GAIS blir för första gången Svenska mästare, efter vinst med 4-1.

Epilog

Så är tiotalet slut och ÄIF har utvecklats till en av de starkaste fotbollsklubbarna i regionen. Säsongerna 1918-19 har varit lysande med nästan idel segrar och lagets spel har vid många tillfällen fått strålande recensioner.

Ett politiskt, omtumlande årtionde var också över och många förändringar hade under dessa år, på gott och ont, genomförts. 1919 var inget undantag.

I maj togs de första avgörande besluten i Sveriges Riksdag om allmän och lika rösträtt både för män och kvinnor och 1920 skulle de sista valen, enligt den gamla ordningen hållas i vårt land. De etablerade hade fått ge vika för en alltmer växande opinion mot de gamla orättvisorna.

I slutet av juni undertecknades i Versailles fredsdokumentet, som skulle förändra hela Europas kartbild men framförallt skapa den ”orättvisa fred”, som tjugo år senare åter skulle sätta världen i brand.

Den 29 september beslutar Sveriges Riksdag om en ny arbetstid. Arbetarrörelsens krav på åtta timmars arbete, åtta timmars fritid samt åtta timmars sömn genomfördes.

Ett nytt årtionde stod för dörren. Ett decennium, som väldigt optimistiskt, skulle begåvas med epitetet, ”Det glada tjugotalet”

Källor

Del 1 NST:s arkiv, Engelholms Tidning

Del 2 ” ” ” ”

Del 3 ” ” ” ”

Bilder

Del 1 Ny bild på Ekelin

Del 2 Bild på Bror Johansson + historia

Del 3 Bild på Sparta och bröderna Alfredsson

